

गाव घोषित करण्याबाबत अतिरिक्त मार्गदर्शक सुचना

महाराष्ट्र शासन

ग्राम विकास विभाग

शासन निर्णय क्रमांक: पेसाअ-२०१३/प्र.क्र.१५०/पं.रा.-२

बांधकाम भवन, २५, मईबान रोड,

फोर्ट, मुंबई ४०० ००९.

तारीख : २० जुलै २०१६

वाचा :-

- १) पेसा नियम क्रमांक पीआरआय-२०१०/प्र.क्र.१३०/पं.रा.-२, दिनांक ४ मार्च २०१४ मधील नियम ४.
- २) ग्राम विकास विभाग, यांचेकडील शासन निर्णय क्रमांक व्हीपीएम-२६१४/प्र.क्र.१३४/पंरा-४, दिनांक १९ मे २०१५.
- ३) ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग, बांधकाम भवन, २५, मईबान रोड, पंचायत राज-२ कार्यासनाकडील दिनांक १८ एप्रिल २०१६ चे पत्र.

प्रस्तावना :-

दिनांक १९ मे २०१५ च्या शासन निर्णयानुसार अनुसूचित क्षेत्रात पेसा गावांच्या निर्मितीची प्रक्रिया सुरु आहे. तरीही ज्या गावांमधून कोणतेही नवीन गाव निर्मिती प्रस्ताव आलेले नाहीत त्या गावांबद्दल अतिरिक्त मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करण्याची आवश्यकता आहे. यासंदर्भात मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करणे हे शासनाच्या विचाराधीन होते त्यानुसार निर्गमित करावयाच्या मार्गदर्शक सुचना खालीलप्रमाणे आहेत.

शासन निर्णय:-

दिनांक १९ मे २०१५ च्या शासन निर्णयानुसार आणि पेसा नियमातील नियम ४ नुसार पेसा गावांची निर्मिती करताना खालीलप्रमाणे अतिरिक्त मार्गदर्शक सुचना विचारात घ्याव्यात.

१. ज्या पाडया/वस्त्यांनी नवीन गाव निर्मितीसाठी प्रस्ताव केला असेल त्यांना दिनांक १९ मे २०१५ च्या शासन निर्णयामध्ये दिलेल्या प्रक्रियेनुसार व पेसा नियमातील नियम ४ नुसार गाव घोषित करावे.

२. मुळ गावातील उर्वरीत भागाला (नवीन गाव घोषित केल्यानंतर शिल्लक राहीलेला भाग) विभागीय आयुक्तांनी वेगळे पेसा गाव म्हणून घोषित करावे.

३. १९८५ च्या राष्ट्रपती महोदयांचे आदेशात (अनुसूचित क्षेत्र (महाराष्ट्र आदेश), १९८५ (सी.ओ.१२३) नुसार अनुसूचित क्षेत्रातील महसुली गावांची सुची दिलेली आहे. या सुचीमधील ज्या गावांमधल्या पाड्या/वस्त्यांकडून जून २०१६ पर्यंत एकही नवीन पेसा गाव निर्मितीचा प्रस्ताव प्राप्त झाला नसेल अशा सर्व गावांना पेसा गाव म्हणुन मानण्यात यावे. अशा महसुली गावांची सुची जिल्हाधिकारी कार्यालयाने माहिती आणि अभिलेखासाठी विभागीय आयुक्त व ग्राम विकास विभागाला पाठवावी. अशा सर्व गावांना पेसा कायदा आणि नियमाप्रमाणे स्वतःची ग्रामसभा भरवण्याचा, स्वतःचा ग्रामकोष ठेवण्याचा तसेच इतर हक्क असतील. भविष्यात जर अशा महसुली गावांमधील पाडा/वस्त्यांकडून नवीन प्रस्ताव प्राप्त झाला तर वरील परीच्छेद क्रमांक १ व २ मध्ये नमुद केल्याप्रमाणे प्रक्रियेचा अवलंब करावा.

४. क्रमांक ३ मध्ये नमुद केलेल्या गावांतील (ज्या महसुली गावांमधून नवीन प्रस्ताव अद्याप प्राप्त नाही झालेला आहे अशी गावे) नैसर्गिक संसाधन सीमांच्या विवरणाबाबत-

अ. क्रमांक ३ मध्ये नमुद केलेल्या गावांतील सर्व नैसर्गिक संसाधने जसे गौणवनोपज आणि जलसाठे महसुली सीमेच्या आत असेल अशा गावांमध्ये नैसर्गिक संसाधन सीमा आणि महसुली सीमा एकच असतील आणि अशा गावांमध्ये वेगळे नैसर्गिक सीमा घोषित करण्याची आवश्यकता नाही.

ब. ज्या गावांमध्ये सर्व/काही नैसर्गिक संसाधने जसे गौणवनोपज आणि जलसाठे महसुली सीमेच्या बाहेर आहेत त्यासाठी खालीलप्रमाणे प्रक्रियेचा अवलंब करावा.

I) त्या गावातील ग्रामसभेने महसुली सीमेच्या बाहेर असलेल्या नैसर्गिक संसाधनांचे विस्तृत विवरण करुन नैसर्गिक संसाधन सीमा निश्चित करणारा ठराव करावा.

II) पेसा गावाच्या नैसर्गिक संसाधन सीमेची पडताळणी जिल्हाधिकारी यांनी करुन सदर सीमा ही नैसर्गिक संसाधन सीमा असल्याबाबत त्यांनी आदेश काढावा.

III) क्रमांक २ मध्ये नमुद केलेल्या गावांच्या संसाधन सीमेसाठी I व II प्रमाणे प्रक्रियेचा अवलंब करावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०७१९१०३०१३०३२० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

गिरीश दि.भालेराव

उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपालांचे सचिव,
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
३. मा.मंत्री (ग्राम विकास) यांचे खाजगी सचिव,
४. मा.राज्यमंत्री (ग्राम विकास) यांचे खाजगी सचिव,
५. मा.मुख्यसचिव, महाराष्ट्र शासन
६. मा.प्रधान सचिव (आदिवासी विकास), मंत्रालय, मुंबई.
७. मा. सचिव (वने), मंत्रालय, मुंबई.
८. सर्व विभागीय आयुक्त,
९. जिल्हाधिकारी, ठाणे, पालघर, नाशिक, नंदुरबार, धुळे, अहमदनगर, जळगाव, अमरावती, यवतमाळ, चंद्रपुर, गडचिरोली, पुणे, नांदेड.
१०. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, ठाणे, पालघर, नाशिक, नंदुरबार, धुळे, अहमदनगर, जळगाव, अमरावती, यवतमाळ, चंद्रपुर, गडचिरोली, पुणे, नांदेड.
११. उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्रा.पं), ठाणे, पालघर, नाशिक, नंदुरबार, धुळे, अहमदनगर, जळगाव, अमरावती, यवतमाळ, चंद्रपुर, गडचिरोली, पुणे, नांदेड.

१२. गटविकास अधिकारी, पंचायत समिती, ठाणे, पालघर, नाशिक, नंदुरबार, धुळे, अहमदनगर, जळगाव, अमरावती, यवतमाळ, चंद्रपुर, गडचिरोली, पुणे, नांदेड. (जिल्हयातील सर्व तालुके)
१३. निवडनस्ती, पं.रा.-२